

Toetsbeleid 2018-2019

Morgen

college

Inhoud

Inleiding	3
Aanleiding.....	3
Toetskader.....	4
PLAN (voorbereiding en ontwikkeling van de toetsen)	4
DO (uitvoering van de toets)	5
CHECK (evaluatie van de resultaten).....	7
ACT (verbeteringen of aanpassingen).....	8
Kwaliteitstoetsen en toetsen van kwaliteit.....	9
Vraagtypen	9
Basiseisen	11
Taxonomie van Bloom.....	12
Digitale toetsen.....	13
Methodetoetsen.....	13
Verschillende toetsvormen	13
Andere informatiebronnen	14
Cito-omrekentabel	15
Evaluatie van toetsen	15
Toetsen nabespreken	16
Actiepunten.....	16
Tot slot.....	16
BIJLAGEN	17
Checklist 'taxonomie van Bloom'	17
Aandachtspunten voor toetsen.....	24
Zelfreflectieformulier toetsen	25
Toetsing in het kort samengevat	26

*Succes is altijd afhankelijk van een nauwkeurige voorbereiding.
Zonder die voorbereiding is falen een feit.*

Confusius

551 v. Chr – 479 v. Chr

Inleiding

Het toetsbeleid van het Morgen College bevat een geheel van principes en afspraken over de manier waarop toetsing binnen de school wordt vormgegeven. Toetsen zijn nodig om systematisch en doordacht de ontwikkeling van leerlingen te ondersteunen, te volgen en te beoordelen. Het doel van toetsbeleid is om planmatig de kwaliteit van de toetsing te verhogen en te borgen. Het formuleren van uitgangspunten en kaders voor het ontwerpen, afnemen en bespreken van toetsen is nodig om ervoor te zorgen dat:

- toetsen elkaar aanvullen en er samenhang zit in het toetsprogramma;
- toetsen betrekking hebben op alle leerdoelen;
- toetsen zinvol zijn;
- de kwaliteit van toetsen geborgd kan worden;
- feedback op toetsen systematisch plaatsvindt;
- toetsen een voorspellende waarde voor het CE hebben (Centrale Examen).

De borging van de kwaliteit van ons onderwijs, met inbegrip van de toetsing, is gebaseerd op het principe van de PDCA-cyclus. Jaarlijks wordt het toetsbeleid binnen de teams en secties geëvalueerd, zodat nieuwe doelen en activiteiten worden benoemd/ hernoemd en gepland. Periodiek wordt er door de teams en secties toegezien op de kwaliteit van de uitvoering van de verbeteractiviteiten.

Aanleiding

Het Morgen College Harderwijk heeft in de teamplannen en in andere documenten afspraken opgenomen over de kwaliteit van toetsen. Echter: het beleid rondom de toetsing is geen consistent en samenhangend geheel. Tussen secties bestaan nu nog verschillen.

Het toetsbeleid is van toepassing op alle vakken. Het omvat zowel afspraken over de planning en condities waaronder de afname plaatsvindt, als de vorm en inhoud van de toetsen.

Toetskader

Het toetskader is een raamwerk met afspraken over toetsing. Het is een openbaar document: docenten, leerlingen en ouders hebben inzage in het toetsbeleid.

Het Morgen College heeft voor de bovenbouwklassen (klas 3 en 4) een examenreglement. Het examenreglement bevat bepalingen en maatregelen over het programma van toetsing, de afname en correctie van toetsen. De meeste bepalingen en kaders, die toezien op het centrale eindexamen, het examendossier en de mogelijkheid van bezwaar en beroep, zijn niet opnieuw opgenomen in dit document. Ze moeten worden opgevat als aanvullende bepalingen en kaders op dit toetsbeleid.

Met behulp van de vier fasen van de PCDA-cyclus wordt het toetskader van de school vormgegeven. De afzonderlijke kaders worden kort weergegeven en in latere paragrafen uitgewerkt.

PLAN (voorbereiding en ontwikkeling van de toetsen)

1. Voorbereiding voor elke sectie

- a. Elke sectie stelt jaarlijks voor de bovenbouw een Programma van Toetsing en Afsluiting (=PTA) op en voor de onderbouw een Programma van Toetsing Onderbouw (=PTO). Hierin zijn de minimale en maximale aantal toetsen, de lesstof (leerdoelen), de planning, weging en herkansingsmogelijkheden vastgelegd.
- b. Voor alle vakken zijn alle toetsen die meetellen voor het rapportcijfer per leerjaar en per leerweg hetzelfde. De correctie en de beoordeling vinden op dezelfde manier plaats. Hierdoor zijn de gemiddelde cijfers vergelijkbaar.
- c. De PTA's en PTO's worden opgenomen op de schoolwebsite. Jaarlijks worden de PTA's en PTO's bekeken door de secties en de examencommissie en eventueel bijgesteld.
- d. Elke sectie evalueert jaarlijks zijn toetsen, het antwoordmodel en de normering. De normering is afgeleid van de leerdoelen voor een vak.
- e. Alle toetsen voldoen aan de door de school opgestelde kwaliteitseisen. Zoals gesteld door het ministerie.

2. Ontwerpen van toetsen

- a. Bij het ontwerpen van een toets zijn tenminste twee docenten betrokken.
- b. Elke toets, verslag of werkstuk is voorzien van een toetsinstructie. Hierin staat tenminste vermeld wat de beschikbare tijd is, het aantal te behalen punten per onderdeel en de toegestane hulpmiddelen en/of bronnen.
- c. Alle toetsen worden omgezet in Arial puntgrootte 12. Puntgrootte 12 wordt internationaal beschouwd als een lettergrootte, die ook voor kandidaten met een leesbeperking werkbaar is. Leerlingen mogen wel een vergrotingsliniaal of leesliniaal gebruiken.
- d. De normering en weging van dezelfde toetsen zijn gelijk. Bij het beoordelen van toetsen worden punten gegeven, niet het aantal fouten. Het aantal punten bepaalt het cijfer.
- e. Bij het omrekenen van punten naar cijfers wordt de Cito-omreken tabel gebruikt. Hierin zal de N-waarde variëren tussen 0 en 2. (zie pagina 15)
- f. Alle toetsen van een vak hebben een vaste lay-out.
- g. Alle toetsen voldoen aan de, door de school opgestelde, kwaliteitseisen.

DO (uitvoering van de toets)

3. Informatievoorziening over de toetsen en beoordeling

- a. Elke toets wordt tenminste 1 week van te voren in de les aan de leerlingen gemeld en in Magister vermeld.
- b. Wanneer alle leerlingen de toets gemaakt hebben en de toets nagekeken is, wordt deze toets direct door de docent nabesproken met de leerlingen. De toets moet binnen twee schoolweken (10 werkdagen) zijn nagekeken.
- c. Bij de AVO-vakken worden minimaal 6 tot maximaal 12 toetsen per leerjaar gegeven. Bij de praktijkvakken worden minimaal 12 tot maximaal 24 toetsen per leerjaar gegeven. Deze toetsen moeten vermeld staan in het PTA en PTO.
- d. Per dag mogen maximaal 2 toetsen gegeven worden.
- e. De toets is representatief voor de leerstof. Niet-behandelde leerstof wordt niet getoetst.
- f. De leerling is verantwoordelijk voor het registreren van toetsafspraken. Bij afwezigheid/ziekte moet de leerling zelf contact opnemen met de docent om de toets in te halen.
- g. Bij afwezigheid van een docent wordt zo mogelijk de toets afgenomen door een andere docent. Als het niet lukt om de toets af te nemen, verschuift de toets naar de eerstvolgende les van de desbetreffende docent.

- h. Voor leerlingen met dyslectie, dyscalculie of met een speciale zorgvraag is er de mogelijkheid tot het verkrijgen van faciliteiten. Het toewijzen van de faciliteiten is maatwerk en wordt per leerlingen besproken met de zorg coördinator en examensecretaris en vastgelegd in het LVS.

4. Verslagen en praktische opdrachten

Verslagen en praktische opdrachten zijn leerlingprestaties die meer omvatten dan een normale hoeveelheid huiswerk voor een lesuur.

- a. Een verslag en/of praktische opdracht wordt minimaal 2 weken voor inleverdatum opgegeven aan de leerling en vermeld in Magister.
- b. Elke opdracht wordt voorzien van toetsinstructies: vorm, inhoud en beoordelingscriteria.
- c. Bij het inleveren van opdrachten op papier, zorgt de leerling voor een kopie die hij/zij zelf bewaart. Op verzoek van de leerling geeft de docent een inleverbewijs.
- d. Niet gemaakt/ingeleverd werk kan niet beoordeeld worden.
- e. Als er geen verslag of praktische opdracht wordt ingeleverd, krijgt een leerling de kans om het werk alsnog binnen 1 week in te leveren.
- f. Als een leerling de tweede deadline niet haalt, wordt er een brief naar de ouders gestuurd. Met deze brief wordt de kans geboden om het werk alsnog binnen 1 week in te leveren of te kiezen voor een 1. Ouders tekenen voor de gemaakte keuze.

5. Onregelmatigheden tijdens de afname van onderdelen van het S.E., C.S.E of C.S.P.E.

- a. Als er door de docent/toezichthouder tijdens het maken van een onderdeel van het School Examen (S.E.) het Centraal Schriftelijk Examen (C.S.E.) of het Centrale Schriftelijk Praktijk Examen (C.S.P.E.) een onregelmatigheid wordt geconstateerd, dan wordt dit tegen de leerling onmiddellijk gezegd. De leerling mag het werk wel verder afmaken.
- b. De docent/toezichthouder zet tijdens de afname onder het tot dan gemaakte werk een streep en het tijdstip waarop de overtreding is geconstateerd en daarbij zijn eigen naam. De leerling mag hierna verder met het maken van de toets. Tijdens een digitale toets dit noteren op een toets papier samen met verwijzing naar de digitale toets en betreffende vraag.
- c. De docent/toezichthouder schrijft na afloop van de toets in het proces-verbaal en op het antwoordenblad van de betreffende leerling wat er door hem/haar tijdens de toetsafname is geconstateerd.

- d. De leerling wordt gevraagd om zijn mening over de onregelmatigheid ook op het antwoordblad te schrijven en dit te ondertekenen. Als de leerling dit niet wil, wordt dit op het proces-verbaal genoteerd.
- e. Na afloop van de toetsafname informeert de docent de examencommissie onmiddellijk over de onregelmatigheid, door middel van het proces-verbaal, het antwoordenblad en overige bewijsstukken.

CHECK (evaluatie van de resultaten)

6. Beoordeling van leerlingenwerk

- a. De beoordeling van leerlingenwerk wordt uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van 1 tot en met 10. Voor huiswerk wordt geen cijfer gegeven.
- b. De beoordeling van leerlingenwerk staat binnen 10 schooldagen in Magister.
- c. Op leerlingenwerk wordt met pen het behaalde aantal punten bij elk onderdeel opgenomen.
- d. Op het leerlingenwerk en/of beoordelingsformulier wordt inzichtelijk gemaakt hoe het eindcijfer tot stand is gekomen.
- e. Niet gemaakt werk kan niet beoordeeld worden en kan niet van een cijfer voorzien worden. In Magister wordt de code INH (inhalen) ingevuld. In afwijking van de AVO-vakken mogen de docenten van de praktijkvakken het cijfer 0 invoeren voor niet gemaakt werk.
- f. Al het werk dat is opgenomen in het PTA en het PTO moet door leerlingen worden gemaakt. Als een leerling het volledige PTO niet afrond, kan een leerling nooit, zonder meer, bevorderd worden. Bij het niet volledig afronden van het PTA klas 3 en 4 kan een leerling niet deelnemen aan het examen.

7. Overige evaluatie en kwaliteitscontrole

- a. Al het gemaakte leerlingenwerk wordt direct besproken, nadat alle leerlingen de toets gemaakt hebben en de toets is nagekeken. Het voorbereiden, maken en achteraf doornemen van de toetsresultaten geeft de leerling inzicht in zijn vorderingen. Het tussentijds meten van vorderingen, zonder dat daar een definitief oordeel aan vastzit, geeft leerlingen de gelegenheid de eigen ontwikkeling ter hand te nemen.
- b. Als de leerling een klacht heeft over een bepaalde toets of beoordeling bespreekt hij dit eerst met de betreffende docent. Als de leerling er niet met de docent uitkomt, kan hij een klacht indienen bij de examencommissie.

ACT (verbeteringen of aanpassingen)

8. Analyse van de toetsresultaten:

Na afloop van de toets analyseert de docent de eigen toetsresultaten op basis van de volgende criteria:

- a. Is het resultaat opvallend slecht of goed gemaakt (vergelijk resultaat met andere klassen)? De verantwoordelijkheid van het constateren van afwijkingen en het analyseren daarvan ligt bij de secties. Bij meer afwijking dan 1 punt moet er actie worden ondernomen.
- b. Is er een opvallende verdeling van de scores binnen een klas en hoe is deze te verklaren?
- c. Welke vragen zijn opvallend goed of slecht gemaakt?

Als de beantwoording van bovenstaande vragen de docent aanleiding geeft om de toets, de toetsinstructie en/of de normering bij te stellen, dan doet hij voorstellen aan de sectie.

9. Archivering en beoordeling

De sectie stelt een map samen waarin het PTA/PTO en alle toetsen geordend uitgeprint zijn opgeslagen. Dit samen met het correctiemodel en de normering. Deze map is in het bezit van de met de sectie verbonden MT (Management Team) lid.

De examencommissie en/of de kwaliteitscoaches, aangevuld met een aantal leerlingen, beoordelen jaarlijks de toetsen van een aantal secties (minimaal 5 vakken per jaar).

Kwaliteitstoetsen en toetsen van kwaliteit

Wat zou er gebeuren als een leerling de volgende vraag stelt?

Wat is een breuk?

Waarschijnlijk weet de leerling geen raad met de vraag. Het antwoord is afhankelijk van het vak waar de vraag gesteld wordt.

De antwoorden bij aardrijkskunde, biologie en wiskunde zullen sterk verschillen, maar als deze vraag in een wiskundetoets staat en de leerling geeft een antwoord uit de biologie? Rekenen we het dan fout?

Deze vraag moet dus anders gesteld worden. Zo zijn er nog meer voorbeelden:

In 1985 werden er iedere seconde ergens op de aardbol 4 baby's geboren. Hoeveel baby's zijn dat er per dag?

Is intelligentie een voorbeeld van (deels) erfelijk bepaalde persoonlijke kenmerken?

Mulisch, Reve, Wolkers en Hermans zijn _____ .

Het maken van goede vragen is vaak moeilijker dan wij denken. Daarom in dit hoofdstuk wat adviezen en ideeën.

Vraagtypen

In principe zijn er twee soorten vragen, open en gesloten. Bij de gesloten vragen denken we meestal aan Meerkeuzevragen. Er zijn echter meer soorten gesloten vragen:

vraagtype	voorbeelden
Meervoudige invulvraag De leerling vult weggelaten woorden in een tekst in. Er kunnen verschillende mogelijkheden zijn.	De zijde ____ is een rechthoekszijde van ΔABC
Invulvraag De leerling vult een woord in waarbij maar een juiste mogelijkheid is.	The Forsythe Story is written by _____ Het aantal elektronen in een O-atoom is _____
Hotspotvraag De leerling moet een punt op een illustratie aanwijzen waar een gevraagd onderdeel te zien is.	Which part is the windscreen?

<p>Verhaspelde vraag Bij deze vraag moet de leerling een aantal woorden, die weggelaten zijn uit een zin, goed invullen. Hij heeft keuze uit een lijstje met woorden</p>	<p>Das Leben in Deutschland ist geprägt durch die _____ unterschiedlichster kultureller _____, es ist modern und weltoffen. Zahlreiche traditionelle _____ wie _____, Wein- oder Oktoberfeste, musikalische Festivals</p> <p>Einflüsse Feste Karneval Vielfalt</p>															
<p>Combinatievraag Bij deze vraag moeten objecten of woorden aan elkaar gekoppeld worden. Er zijn twee kolommen gemaakt waarbij elk element uit de ene kolom gekoppeld moet worden aan een element uit de andere kolom.</p>	<p>Verbin</p> <table border="0"> <tr> <td>Opp cirkel</td> <td>d:</td> <td>$\frac{1}{2} \times b \times h$</td> </tr> <tr> <td>Omtrek ruit</td> <td></td> <td>$\Pi \times d$</td> </tr> <tr> <td>Opp driehoek</td> <td></td> <td>$b \times h$</td> </tr> <tr> <td>Opp.</td> <td></td> <td>$4 \times z$</td> </tr> <tr> <td>Parallelogram</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Opp cirkel	d:	$\frac{1}{2} \times b \times h$	Omtrek ruit		$\Pi \times d$	Opp driehoek		$b \times h$	Opp.		$4 \times z$	Parallelogram		
Opp cirkel	d:	$\frac{1}{2} \times b \times h$														
Omtrek ruit		$\Pi \times d$														
Opp driehoek		$b \times h$														
Opp.		$4 \times z$														
Parallelogram																
<p>Meervoudige antwoordvraag Dit is een vraag waarbij de leerling meerdere antwoorden kan kiezen uit een lijst met voorgeschreven antwoorden.</p>	<p>Welk van de volgende stoffen horen bij de metalen?</p> <table border="0"> <tr> <td>Goud</td> <td>Magnesium</td> <td>Kobalt</td> </tr> <tr> <td>Zilver</td> <td>Kwik</td> <td>Barnsteen</td> </tr> </table>	Goud	Magnesium	Kobalt	Zilver	Kwik	Barnsteen									
Goud	Magnesium	Kobalt														
Zilver	Kwik	Barnsteen														
<p>Meerkeuzevraag Dit is een vraag waarbij de leerling meerdere antwoorden kan kiezen uit een lijst met voorgeschreven antwoorden. Het aantal alternatieven is minimaal twee</p>	<p>In de zin: <i>Lientje leerde Lotje lopen in de lange Lindelaan</i> is Lotje:</p> <p>A Onderwerp B Lijdend voorwerp C Meewerkend voorwerp</p>															
<p>Gesloten opinievraag De leerling geeft op een schaal zijn mening aan.</p>	<p>Er zijn veel overeenkomsten tussen de Bijbel en de Koran</p> <p>Eens 1 2 3 4 oneens</p> <p>(Omcirkel een van de getallen)</p>															
<p>Sorteren Bij deze vraagsoort moet de leerling een aantal items in de juiste volgorde zetten. Bijvoorbeeld chronologisch of alfabetisch</p>	<p>Als je een reis met de trein maakt moet je:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Naar het juiste spoor gaan 2. Uitchecken met de OV-kaart 3. Op het juiste station uitstappen 4. Inchecken met je OV-kaart 5. Op de verstekstaat kijken 															
<p>Waar-/niet waar- vraag Dit is een meerkeuze vraag met slechts twee alternatieven.</p>	<p>Zijn de volgende beweringen waar of niet waar?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gras is een bladvormig gewas. 2. Een den heeft dubbele naalden 3. De eikel is de vrucht van een eik. 															

De voorbeelden zijn bedacht door iemand die niet thuis is in alle vakken. De voorbeelden zijn daarom niet meer dan een illustratie om een idee te geven.

Basiseisen

Er zijn ook basiseisen voor toetsen. Kort, maar doeltreffend, zijn er 4 basiseisen:

- 1) Zijn de toetsen **valide**?
 1. Meet de toets wat hij moet meten?
 2. Zijn de vragen evenwichtig opgesteld?
- 2) Zijn de toetsen **betrouwbaar**?
 1. Objectief, geeft elke beoordelaar hetzelfde resultaat?
 2. Nauwkeurig, geen taal- of constructiefouten?
- 3) Zijn de toetsen **transparant**?
 1. Weten de leerlingen vooraf waar de nadruk ligt?
 2. Is de puntenverdeling bekend?
 3. Staan er voorbeelden bij?
 4. Is de context op niveau van de leerling?
- 4) Wordt er **communicatief** getoetst?
 1. Contexten aanbieden
 2. Antwoorden in zinnen

Tips om aan de basiseisen te voldoen:

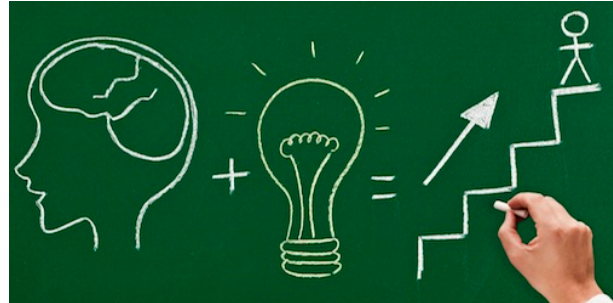
- Het gebruik van contexten maakt de toetsen “taliger” en loopt men het risico dat de taalvaardigheid getest wordt i.p.v. de kennis. Omdat vmbo-leerlingen vaak visueel zijn ingesteld, kan men de context ondersteunen met een foto, tekening of ander plaatje. Deze moet de context wel echt ondersteunen. Bij een digitale aanbieding van de toets kunnen ook filmpjes met gesproken tekst uitkomst bieden.
- Contexten moeten herkenbaar zijn voor de leerling. Algemene teksten missen vaak hun doel. *Frans en Yuriah gaan naar een broodjeszaak* kan men ook veranderen in *De directeur en de teamleiders gaan naar Broodje Kok*. De vragen kunnen gelijk blijven, maar de situatie is voor leerlingen herkenbaar.
- Bied de leerlingen bij elke toets een *kennen en kunnen lijstje* aan. De leerling kan zich dan richten op de kennis en vaardigheden die verwacht worden. Stel het lijstje op in leerlingentaal, kort en bondig.
- Laat een toets altijd doorlezen door een collega. Hierdoor voorkomen we onduidelijkheden, taalfouten in de toetsen.
- Zet bij elk onderdeel de te behalen punten. Leerlingen kunnen inschatten wat de belangrijke onderdelen zijn en op basis van de punten ook de tijd beter verdelen.
- Het geven van een voorbeeld, voorafgaand aan een vraag, voorkomt dat een leerling de vraag verkeerd interpreteert, waardoor we de aanwezige kennis niet goed meten.

- De lay-out van een toets moet in de onderbouw overeenkomst vertonen met de opdrachten in het boek. In de bovenbouw moeten we dat juist loslaten en meer overkomsten met het C.S.(P).E. zoeken.

Taxonomie van Bloom

Een van de meest gebruikte manieren om verschillende kennisniveaus in te delen, is op basis van de taxonomie van Bloom. Deze is tussen 1948 en 1956 ontwikkeld door de onderwijspsycholoog Benjamin Bloom, als algemeen model voor de

doelstellingen van het leerproces. De taxonomie onderscheidt verschillende niveaus, oplopend in moeilijkheidsgraad:

- kennisreproductie
- inzicht
- toepassing
- analyse
- creatie/synthese
- evaluatie

Aan de hand van het thema *de bouw van een huis* is een praktisch voorbeeld gemaakt.

Om de stappen in de taxonomie duidelijk te maken bestaat er een checklist voor taxonomie van Bloom¹.

Met behulp van deze lijst kunnen we vragen rubriceren a.d.h.v. voorbeelden. In een kwaliteitstoets worden meerdere treden van de trap (zie figuur) opgenomen.

¹ Deze is als bijlage toegevoegd.

Digitale toetsen

Op onze school geven we laptop/iPad onderwijs. De ontwikkelingen zetten zich ook voort in de toetsing. De komende jaren zal er meer digitaal getoetst worden.

Digitale toetsing heeft voor- en nadelen. Op dit moment zijn er mogelijkheden met gesloten vragen, die ook digitaal gecorrigeerd kunnen worden. Bij open vragen ligt dat anders, de docent zal deze moeten corrigeren en is er dus geen meerwaarde. Dit wil niet zeggen dat we de open vragen moeten schrappen, zeker niet! We moeten de balans zoeken tussen digitaal toetsen en corrigeren en de oude vertrouwde vorm van toetsen.

Methodetoetsen

Gezien de eisen die aan een goede toets gesteld worden, zijn we vaak geneigd om gebruik te maken van de door de uitgever aangeleverde toetsen, de methodetoets. Bij de methodetoetsen is het vaak zo, dat in de toets vraagstukken komen die een plaatsje in het boek net niet gehaald hebben. Zo komen we in een methodetoets de volgende subvraag tegen: "*Controleer je antwoord*". Dit is een leervraag die wel thuis hoort bij een vraag in het boek, maar niet in een toets, want wat moet de leerling hier dan doen en opschrijven? De vraag kan wel veranderd worden in: "*Hoe kun je controleren of je antwoord goed is?*". Hier kan de leerling antwoord geven door de aanpak te beschrijven.

Het is niet fout om deze toetsen te gebruiken, maar controleer ze altijd op de basiseisen. Schroom niet om het werk van de auteur te wijzigen.

De meeste auteurs zijn ook collega's van andere scholen!

Verskillende toetsvormen

Summatief toetsen

Een toets vervult een summatief doel wanneer de toets gebruikt wordt om van leerlingen een (eind-) beoordeling te geven. Een summatieve toets kan bijvoorbeeld worden vertaald in een zak-/slaagbeslissing, een beoordeling van het niveau (onvoldoende/voldoende) of een cijfer. De resultaten op deze toetsen leiden dus tot een globaal oordeel. Toetsen met een summatieve functie zijn bijvoorbeeld examens, tentamens en vakafsluitende toetsen.

Formatief toetsen

Toetsen kunnen ook worden ingezet met als specifieke doelstelling het ondersteunen van het leerproces, deze toetsen hebben een formatief doel. Bij formatieve toetsen speelt feedback een essentiële rol. De resultaten op een formatieve toets vormen feedback die de leerling en leerkracht zicht geven op ontbrekende kennis of inzichten. Doordat toetsen met een formatieve functie meestal specifiek ontworpen zijn om het leerproces te ondersteunen geven de toetsresultaten doorgaans een meer specifiek beeld van wat een leerling wel en niet kan en kent dan toetsen met een summatieve functie.

Het is overigens mogelijk dat een toets zowel een summatief als een formatief doel vervult. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer na afloop van een toets, die meetelt in een eindbeoordeling (summatief), feedback (formatief) wordt gegeven die de leerling kan gebruiken om het verdere leerproces vorm te geven.

Diagnostisch toetsen

Er bestaan ook toetsen die specifiek zijn ontworpen om op een gedetailleerd niveau in kaart te brengen wat een leerling wel en niet beheerst en waar eventuele blokkades in het leerproces aanwezig zijn. Dit noemt men diagnostische toetsen. De resultaten op deze toetsen kunnen zowel voor summatieve als formatieve doeleinden worden gebruikt. Van een summatief gebruik is bijvoorbeeld sprake wanneer het resultaat op een diagnostische toets wordt gebruikt om te bepalen of iemand moet worden doorverwezen naar een speciale vorm van onderwijs, hier wordt de toets gebruikt voor selectiedoeleinden. Van een formatief gebruik is sprake wanneer de resultaten van een diagnostische toets worden gebruikt om het leerproces bij te sturen op basis van de specifieke behoeften van een leerling.

Andere informatiebronnen

Op internet zijn ook goede informatiebronnen te vinden over het onderwerp toetsing.

Cito-omrekentabel

Score		Cijfer	
0	1,0	40	8,2
1	1,2	41	8,4
2	1,4	42	8,6
3	1,5	43	8,7
4	1,7	44	8,9
5	1,9	45	9,1
6	2,1	46	9,3
7	2,3	47	9,5
8	2,4	48	9,6
9	2,6	49	9,8
10	2,8	50	10,0
11	3,0		
12	3,2		
13	3,3		
14	3,5		
15	3,7		

Bij het omrekenen van punten naar cijfers gebruiken we de Cito-omrekentabel. Dit Excel-bestand vindt men op de site van het Cito. Het is raadzaam om de omrekening te downloaden en op te slaan. Het rekenblad werkt als volgt. Standaard staan de schaallengte op 50 en de N-waarde op 1,0. De schaallengte is het maximale aantal punten dat een leerling kan scoren. (er worden geen bonuspunten gegeven! Door de ingestelde waarde te wijzigen, kunnen we de cijfers aflezen. De N-waarde bepaalt de scheiding tussen onvoldoende en voldoende, de 5,5.

N= 0 betekent meer dan 60% van de punten is een voldoende

N=1 betekent meer dan 50% van de punten is een voldoende

N=2 betekent meer dan 40% van de punten is een voldoende

Ook kunnen voor N waarden als 1,2 ingevoerd worden. N=1 is de meest gebruikte waarde. Als $N < 1$ worden de cijfers naar beneden bijgesteld, bij $N > 1$ naar boven.

Evaluatie van toetsen

Vaak denken we dat we klaar zijn met de toets als deze gegeven en gecorrigeerd is. De toets gaat in de kast en komt er een jaar later weer uit. Toch vergeten we iets. Was de toets wel goed? Hoe waren de resultaten? Moet de toets aangepast worden?

De kwaliteit van een toets is eigenlijk alleen te garanderen als we de PDCA-cyclus toepassen. Dit werkt als volgt:

P	Plan	ontwerp een toets
D	Do	neem de toets af en geef de leerlingen hun cijfer
C	Check	evalueer de toets, inhoudelijk en op prestaties
A	Act	actualiseer de toets, pas de toets aan op basis van de evaluatie

De geactualiseerde toets wordt het jaar erna gebruikt waarna we op nieuwe de stappen C en A doen. Hiermee blijft de toets op peil. Het is goed om de stappen C en A kort na de afname te doen. Dit betekent wel meer werk, maar voor het volgende jaar ligt de toets dan wel klaar. Ook krijgen we steeds betere kwaliteitstoetsen. Naast de evaluatie door de docent(en) zullen er ook evaluaties plaatsvinden met leerlingen.

Toetsen nabespreken

De toets is gemaakt en gecorrigeerd. Dan komt de volgende, afsluitende stap: nabespreken! Sommige leerlingen vragen er om, zij willen van hun fouten leren. Ook ouders stellen de nabespreking zeer op prijs. Van de kant van de onderwijsgevers zijn er echter ook bedenkingen. Zo zouden leerlingen de bespreking alleen gebruiken om er meer punten uit te slepen. De bespreking neemt te veel tijd en inmiddels is het nieuwe hoofdstuk aan de orde. De nabespreking moet dus een leeropbrengst hebben en de tijd/kwaliteitsverhouding moet goed zijn. In de literatuur is weinig te vinden over dit onderwerp, maar een oproep onder de docenten heeft wel wat opgeleverd. Diverse werkvormen zijn aangedragen:

1. Leerlingen hebben recht op inzage van gemaakte toetsen. Duplicatie en het meegeven van toetsen buiten school is verboden.
2. Toetsen worden individueel besproken met de leerlingen die onvoldoende gehaald hebben. Dit kan tijdens de lessen.
3. Leerlingen vergelijken in tweetallen de toets en proberen zo de fouten te begrijpen (check in duo's). Eventuele onduidelijkheden worden op papier aangegeven, deze punten worden door de leraar klassikaal besproken;
4. Eerst klassikaal de meest gemaakte fouten bespreken, eventueel daarna één van de hiervoor genoemde werkvormen.
5. Alle leerlingen krijgen bij de nabespreking een formulier. Op dit formulier (bijlage 3) turven zij hun fouten en de soort fout. Onderaan dit formulier geven zij aan waaraan zij aandacht zullen besteden bij een volgende toets (zelfreflectie).
6. Vragen van leerlingen over het aantal verkregen punten altijd verwijzen naar een tijdstip buiten de les.

Jaarlijkse actiepunten

1. Bespreken van het toetsbeleid binnen de teams en secties. Aanvullingen en verbeter suggesties worden door de examencommissie bekeken en eventueel verwerkt.
2. Elk team neemt op basis van het toetsbeleid doelen en activiteiten op in het team/sectieplan.
3. Het team / de sectie stelt prioriteiten vast en plant deze evenwichtig over het cursusjaar.

Tot slot

Veel zaken zijn al geregeld volgens dit toetsbeleid.

Dit toetsbeleid heeft als doel eenheid te waarborgen tussen vakken, afdelingen en leerwegen.

Daarnaast bevat dit toetsbeleid ook aanbevelingen om te komen tot een toetsbeleid waarin leerlingen duidelijkheid ervaren. De leerling is gebaat bij deze duidelijkheid en het zal de prestaties ten goede komen.

Bijlage 1.

Checklist 'taxonomie van Bloom'

Toelichting

Een van de meest gebruikte manieren om verschillende kennisniveaus in te delen, is op basis van de taxonomie van Bloom. Deze is tussen 1948 en 1956 ontwikkeld door de onderwijspsycholoog Benjamin Bloom, als algemeen model voor de doelstellingen van het leerproces. De taxonomie onderscheidt verschillende niveaus, oplopend in moeilijkheidsgraad:

- kennisreproductie
- inzicht
- toepassing
- analyse
- creatie/synthese
- evaluatie

Onderstaand schema ordent deze niveaus in toenemende moeilijkheid. Het schema op de volgende pagina beschrijft wat de leerling bij dergelijke niveaus moet doen en wat hij aan vragen en eindopdrachten zou kunnen verwachten. De taxonomie biedt uitkomst bij het formuleren van leerdoelen en het vaststellen van het beheersingsniveau. Het helpt allereerst bij het bepalen van het beoogde eindgedrag in algemene zin (kennis reproduceren, inzicht hebben in, toepassen, analyseren, creëren of evalueren). Van daaruit kan de taxonomie inspiratie bieden bij het vaststellen van wat de leerling moet doen (schema, kolom 3) en welke vraagtypen de leerling moet beheersen (kolom 4).

In kolom 3 staan geschikte handelingswerkwoorden die gebruikt kunnen worden bij het formuleren van leerdoelen. Afhankelijk van het gekozen eindgedrag en afhankelijk van wat de leerling moet doen, zal het vraagtype verschillen. Als bijvoorbeeld wordt volstaan met het reproduceren van kennis (woordjes, formules, jaartallen, et cetera) dan is de vraagstelling anders dan wanneer leerlingen eerder verworven kennis moet toepassen in een nieuwe situatie. Ter illustratie:

niveau/beoogd eindgedrag	wat de leerling doorgaans moet doen	voorbeeldvragen
kennis reproduceren	dingen beschrijven	<i>Wat is een tachograaf en hoe wordt die gebruikt?</i>

Op basis hiervan kan het volgende leerdoel worden geformuleerd: *De leerling kan beschrijven wat een tachograaf is en hoe een tachograaf wordt gebruikt.*

niveau/ beoogd eind-gedrag	omschrijving	wat de leerling doorgaans moet doen bij dit niveau	voorbeeldvragen bij dit niveau	wat de leerling zou kunnen maken bij dit niveau
Repro- duceren	Een kennisvraag vraagt naar parate objectieve kennis.	feiten of gebeurtenissen reproduceren	<i>In welke landen is op 1-1-2002 de euro ingevoerd?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • een "spiekbriefje" • een tabel
		noemen of opsommen	<i>Wat zijn de belangrijkste bodemschatten in Zuid-Afrika?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • een lijst met belangrijke gebeurtenissen • een feitenoverzicht
		een begrip definiëren	<i>Wat verstaan we onder "werkloosheid"?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • een tijdsbalk • een kaart
		dingen beschrijven	<i>Wat is een tachograaf en hoe wordt die gebruikt?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • een schema of mindmap • een woordenlijst
		feitelijke verbanden leggen	<i>Wie was Albert Einstein en wat was zijn betekenis voor de Natuurkunde?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • een begrippenlijst met omschrijvingen
		dingen herkennen, aanwijzen, onderstrepen, aankruisen	<i>Waar zitten de nieren?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • een quiz met feitenvragen

inzicht hebben in	Over inzichtvragen moet je meestal even nadenken: je moet eerder verworven kennis en inzichten aanboren en in eigen woorden omschrijven, samenvatten, uitleggen of toelichten.	selecteren en samenvatten	<i>Welke geografische factoren zijn van invloed op de economische positie van Rotterdam?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • een samenvatting • een lijst met belangrijke gebeurtenissen • een tijdbalk • een grafische voorstelling van zaken • een stroomschema • een tabel met oorzaak-gevolg of overeenkomsten – verschillen • een quiz met doordenkvragen
		een verklaring, bewijs of onderbouwing geven	<i>Hoe kwam Hitler aan de macht?</i>	
		in eigen woorden weergeven	<i>Hoe planten spinnen zich voort?</i>	
		in een tekening of schema weergeven	<i>Hoe zit de menselijke bloedsomloop in elkaar?</i>	
		gevolgen voorspellen	<i>Wat gebeurt er met de werkloosheid als de inflatie stijgt?</i>	
		voorbeelden geven	<i>Geef een voorbeeld van een understatement.</i>	
		uitleggen	<i>Wat bedoelde Hamlet toen hij zei "To be or not to be, that is the question?"</i>	
		grote lijnen aangeven	<i>Hoe is het Koninkrijk der Nederlanden ontstaan?</i>	
		beschrijven	<i>Wat is het periodiek systeem der elementen?</i>	
	verschillen en overeenkomsten aangeven	<i>Hoe zou een regeerakkoord tussen socialisten en liberalen eruit kunnen zien?</i>		

niveau/ beoogd eindgedrag	omschrijving	wat de leerling doorgaans moet doen bij dit niveau	voorbeeldvragen bij dit niveau	wat de leerling zou kunnen maken bij dit niveau
toepassen	Bij toepassingsvragen moet je eerder verworven kennis en inzichten in een nieuwe situatie gebruiken om een probleem op te lossen.	een Programma van aanpak uitlijnen	<i>Hoe zou de regering van Italië de werkloosheid kunnen bestrijden?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • een werkstuk • een model waarmee je uitlegt hoe iets werkt • een handleiding • een spel waarin ideeën van het te bestuderen object naar voren komen • een presentatie • een demonstratie • een voorstelling • een poster • een expositie
		oplossingen voorstellen	<i>Hoe kunnen we het fileprobleem oplossen?</i>	
		een hypothese opstellen, een test of experiment uitvoeren	<i>Waarom bloeit een hortensia in de ene tuin blauw en in de andere roze?</i>	
		aantonen dat	<i>Bewijs dat er niet een grootst priemgetal is.</i>	
		laten zien hoe	<i>Hoe kun je een computer gebruiken bij het leren?</i>	
		een probleemsituatie met kennis van zaken aanpakken	<i>Hoe zou je eerste hulp verlenen aan dit slachtoffer met ademhalingsproblemen?</i>	
		concrete gevallen toetsen aan abstracte definities	<i>Welke landen zijn volgens deze definitie socialistisch?</i>	
		een opgave oplossen of berekening maken	<i>Wat is de snelheid waarmee een kogel van 1 kg de grond raakt als die op aarde op 1 meter hoogte wordt losgelaten en je de luchtwrijving mag verwaarlozen?</i>	

analyseren	Bij een analysevraag moet je een ingewikkeld probleem zien te vereenvoudigen om er met jouw kennis en inzicht vat op te krijgen. Je ontleedt het bijvoorbeeld in deelproblemen, herleidt het tot een patroon of een onderliggend probleem, of concentreert je op relevante aspecten, zoals belangrijke kenmerken, oorzaken of gevolgen. Een analysevraag vergt doorgaans kritische en gedegen (voor)onderzoek.	in delen splitsen	<i>Welke milieurisico's brengt een kerncentrale met zich mee?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • een onderzoeksverslag • een beschouwing • een overzicht waarin de kritische stappen worden weergegeven • een grafische voorstelling • een vragenlijst om aan informatie te komen • een checklist • een tabel • een documentaire
	patronen beschrijven	<i>Welke oorzaken kun je na het bestuderen van de Russische en Amerikaanse revoluties aangeven voor het ontstaan van revoluties?</i>		
	bewijzen voor conclusies aangeven	<i>Onderbouw of weerleg de volgende stelling: de perceptie van de kwaliteit van de gezondheidszorg door het publiek, stemt niet overeen met de objectieve kwaliteit.</i>		
	classificeren	<i>Is milieuvervuiling primair een technisch, economisch of politiek probleem?</i>		
	onderzoeken	<i>Heeft het regeringsbeleid in de periode 2002-2004 wezenlijk bijgedragen aan het drastisch reduceren van de werkloosheid in die periode?</i>		
vergelijken	<i>Vergelijk deze cursus "Actief Leren" met de adviezen van de studentenpsychologen van de Universiteit Leiden.</i>			

niveau/ beoogd eindgedrag	omschrijving	wat de leerling doorgaans moet doen bij dit niveau	voorbeeldvragen bij dit niveau	wat de leerling zou kunnen maken bij dit niveau
creëren (synthese)	Creatievragen zijn erop gericht met je kennis en inzicht nieuwe ideeën, producten of zienswijzen tot stand te brengen. Dat vergt creativiteit. Bij synthesevragen zijn uiteenlopende antwoorden mogelijk.	ontwerpen	<i>Ontwerp de ideale stad.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • een kunstwerk • een film of video • een toneelstuk of cabaret • een lied of compositie • een krant of site • een omslag voor een cd, boek, tijdschrift, • een spel of simulatie • een creatief essay een PowerPointpresentatie
		scheppen	<i>Schrijf een toneelstuk dat jouw leven weergeeft.</i>	
		samenstellen	<i>Schrijf een regeerakkoord op basis van je eigen politieke overtuigingen, als je 50/50 moet samenwerken met een andere politieke partij.</i>	
		schrijven	<i>Schrijf een artikel voor een zaterdagkrant over jouw oplossing voor het fileprobleem.</i>	
		ontwikkelen	<i>Ontwikkel een computersimulatie waarmee je de oplossing van een derdegraads vergelijking kunt benaderen.</i>	
		voorspellen en extrapoleren	<i>Wat zou er gebeuren als het gebruik van soft drugs zou worden verboden?</i>	
kennis op verschillende terreinen combineren	<i>Wat zijn de potentiële economische gevolgen van de uitbraak van een ernstige ziekte in de veehouderij?</i>			

evalueren	Een evaluatievraag vraagt naar een beargumenteerde oordeel en standpunt. Bij een evaluatievraag verantwoord je een handelwijze, bepaal je de waarde van iets of iemand; je kiest uit verschillende mogelijkheden de beste oplossing voor een probleem, je beoordeelt een kunstwerk of je ontwikkelt en verdedigt een eigen mening. Evaluatievragen doen een beroep op kennis en inzicht, maar ook op persoonlijke overtuigingen en zijn dus op uiteenlopende manieren te beantwoorden.	concluderen	<i>Zou de oorspronkelijke evolutietheorie van Darwin naar hedendaagse maatstaven stand houden?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • een betoog • een overredende toespraak • een bijdrage aan een debat
		beargumenteren	<i>Is het huidige economische systeem in Nederland het definitieve systeem?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • een lijstje met criteria waarmee je je werk kunt beoordelen. • een oordeel of vonnis een advies
		waarde aangeven	<i>Wie is de beste parlementariër - en waarom?</i>	
		bekritisieren	<i>Wat zijn de zwakke punten van de troonrede van dit jaar?</i>	
		kiezen en de keuze verantwoorden	<i>Zou invoering van de doodstraf een goede zaak zijn?</i>	
besluiten	<i>Hoeveel maanden celstraf zou je geven aan iemand die schuldig is aan een verkeersongeval met dodelijke afloop?</i>			

Bijlage 2

Aandachtspunten voor toetsen

1. Zorg er voor dat toetsen op tijd en op de juiste plaats genoteerd zijn.
2. Bedenk wat je doet met leerlingen die tijdens de toets afwezig zijn.
3. Mogen ze herkansen en zo ja, hoe vaak?
4. Wat doe je met leerlingen die tijdens de herkansing afwezig zijn?
5. Wat doe je met leerlingen die storend gedrag vertonen tijdens de toets?
6. Hoe neem je de toetsen weer in? Van achter naar voren doorgeven? Eerst alleen de opgavenblaadjes? Tel je de opgave blaadjes? Controleer je of iedereen zijn blaadje inlevert?
7. Een A- en een B-versie is snel te maken door de volgorde te veranderen, getallen aan te passen of door alleen een A of een B bovenaan de opdrachten te zetten.
8. Is er een goede toetsopstelling? Zo ja, gebruik deze dan bij elke toets.
9. Waar staan de tassen? Waar blijft het etui? En het hoesje van het rekenapparaat?
10. Mag een leerling toetsen op de gang maken?
11. Zijn er dyslectici? En zo ja, hoe houd je daar rekening mee: tijdverlenging, groter lettertype, minder vragen. Voor wie geldt dit nog meer?
12. Ouders kunnen alleen verzoeken – en niet bepalen – of een kind een toets niet hoeft te maken ('Japie was gisteren ziek dus hij hoeft de toets niet te maken').
13. Zet eventuele regels op het bord of bovenaan de toets.
14. Bespreek de toets altijd.
15. Laat de keuzeletter van meerkeuzevragen met hoofdletters opschrijven (anders lijkt een a soms teveel op een d). Bij veel meerkeuzevragen is een tabel ook handiger.
16. Voorkom discussie over de correctie, dit kan door:
 - a. Kopie van het werk te maken
 - b. Een tekenetje bij overgeslagen vragen
 - c. Sta typ-ex niet toe
 - d. Schrijven alleen met blauw/zwart schrijvende pen, tekenen met een potlood
17. Ook al heeft een leerling zijn toets ingeleverd, zolang anderen nog bezig zijn, mogen die niet gestoord worden!
18. Geef aan dat de eerste 5 minuten geen vragen mogen worden gesteld. Daarna maximaal één vraag per persoon. Ga niet fluisteren met een leerling, anderen kunnen dat ervaren als voorzeggen.
19. Houdt systematisch bij welke leerlingen ziek zijn tijdens een toets. Er zijn namelijk leerlingen die vaak ziek zijn tijdens toetsen en die daardoor meer tijd hebben om te leren en het type vraag kennen dat gesteld wordt.

Bijlage 3

Zelfreflectieformulier toetsen

Naam: _____	Klas: _____
Vak: _____	Datum: _____
Toets: _____	Cijfer: _____
	Aantal
Rekenfout	
Vraag niet goed gelezen	
Vraag niet goed begrepen	
Onderdeel niet (goed) geleerd	
Bij de volgende toets ga ik vooral letten op:	

Uiteraard kunnen de fouten aangepast worden aan de toets, dit zijn slechts voorbeelden.

Bijlage 4.

Toetsing in het kort samengevat

Missie: Alle leerlingen op het Morgen College zitten op het juiste niveau en behalen in 4 jaar hun diploma.

Visie: Toetsbeleid beoogt het verhogen en borgen van het niveau en de kwaliteit van toetsing. Toetsing doet recht aan de leerlingen, is realistisch en heeft een voorspellende waarde voor het CE.

Afspraken: In het toetsbeleid van het Morgen College staan afspraken die leidend zijn voor leerlingen, ouders en het personeel van het Morgen College.

Er kan en mag niet vanaf geweken worden van de afspraken die in het toetsbeleid beschreven staan. Mocht er een situatie ontstaan waarbij een personeelslid wil afwijken van deze afspraken dan moet dit vooraf besproken worden met de examensecretaris.

Wanneer er geconstateerd wordt dat er zonder overleg afgeweken is van het toetsbeleid wordt hier melding van gemaakt bij het management. Het management beslist welke gevolgen dit zal hebben.

1. Bij de AVO-vakken worden minimaal 6 tot maximaal 12 toetsen per leerjaar gegeven, die vermeld moeten staan in het PTA/PTO en in Magister.
2. Bij de praktijkvakken worden minimaal 18 tot maximaal 24 toetsen per leerjaar gegeven, die vermeld moeten staan in het PTA/PTO en in Magister.
3. Bij TIZ worden minimaal 14 tot maximaal 18 toetsen per leerjaar gegeven die vermeld moeten staan in het PTA/PTO en in Magister.
4. Aan het begin van het schooljaar wordt bij werkinfo van Magister het in het PTO en PTA vaststaande PTA en PTO werk per klas/cluster ingevuld.
5. Elke toets staat minimaal 1 week voor toetsing in Magister en wordt opgegeven in de les.
6. Er mogen geen onverwachtse toetsen gegeven worden voor een PTA cijfer. Diagnostische en formatieve toetsen zijn altijd mogelijk. Bij formatieve toetsing is feedback van wezenlijk belang.
7. Een leerling mag maximaal 2 toetsen per dag krijgen.
8. Een PTA toets moet altijd onder toezicht van een docent worden afgenomen. Niet op het Meldpunt, niet in het zorglokaal en niet op de gang!
9. Een PTA/PTO toets mag alleen gemaakt worden met een blauw of zwart schrijvende pen. (uitzondering bij wiskunde en natuurkunde)

10. Bij het geven van cijfers voor toetsen wordt een schaal van 1 tot en met 10 gehanteerd. Voor huiswerk wordt geen cijfer gegeven.
11. Op een PTA/PTO toets moet voornaam en achternaam van de leerling vermeld staan.
12. Bij alle vakken zijn alle toetsen per leerjaar en per leerweg hetzelfde. De beoordeling en correctie vindt op dezelfde manier plaats.
13. Elke toets is binnen 10 werkdagen nagekeken en ingevoerd in Magister.
14. Een cijfer voor een toets is geen gemiddelde van een aantal toetsen.
15. Elk toets moet worden besproken direct nadat alle leerlingen de toets hebben gemaakt en het werk is nagekeken.
16. Als een leerling een AVO toets heeft gemist wordt in Magister de code INH ingevuld. Een INH mag niet langer dan 2 weken in magister staan en moet binnen 2 weken, nadat de leerling weer terug is, worden ingehaald.
17. In afwijking van de AVO-vakken mogen de docenten van de praktijkvakken het cijfer 0 invoeren voor achterstallig werk.
18. Een leerling die een toets gemist heeft moet met de betreffende docent binnen 1 week nadat hij/zij weer op school met de betreffende docent(en) een afspraak te maken voor het inhalen van de gemiste toets(en).
19. Wanneer er in het PTA vermeld staat dat een toets herkansbaar is mag deze 1x herkanst worden.
20. Per schooljaar zijn er 4 vastgestelde momenten waarop een herkansbare PTA toets herkanst kan worden. Tijdens een herkansingsmoment mag er 1 herkansbare AVO toets herkanst worden.
21. Een leerling moet minimaal 20 minuten bij een herkansing aanwezig zijn.
22. Als een toets (uit het PTA) herkanst is, telt het hoogste cijfer. PTO toetsen zijn niet herkansbaar (onderbouw)
23. De uiterste inleverdatum voor werkstukken en verslagen in de 3^e klas is 4 weken voor de zomervakantie.
24. De uiterste inleverdatum voor werkstukken en verslagen in de 4^e klas is 1 april.
25. Wanneer er fraude geconstateerd is bij het maken van een PTA toets is deze toets niet meer herkansbaar.
26. Elk PTA-werk wordt minimaal tot een half jaar na het behalen van het diploma op school bewaard.